

Verdivurdering av store trær langs Malerhaugveien på Ensjø i Oslo kommune

Lars Erik Høitomt



Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for Dyrvik Arkitekter AS kartlagt naturverdier på en omregulert tomt ved Malerhaugveien på Ensjø i Oslo. Det ble ikke registrert noen naturtypelokaliteter etter DN-håndbok 13. Det anbefales nyplanting av stedegne edelløvtrær etter konkrete anbefalinger for å øke det biologiske mangfoldet i nærområdet.

Nøkkelord

Avbøtende tiltak
Biologisk mangfold
Gamle trær
Fremmede arter
Bymiljø

Omslag

Poppeltrær langs
Malerhaugveien
Foto: Lars Erik Høitomt

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-540-2

BioFokus-notat 2016-49

Tittel

Verdivurdering av store trær langs Malerhaugveien på Ensjø i Oslo kommune

Forfatter

Lars Erik Høitomt

Dato

07. november 2016

Antall sider

9 sider

Refereres som

Høitomt, Lars.E. 2016. Verdivurdering av store trær langs Malerhaugveien på Ensjø i Oslo kommune. BioFokus-notat 2016-49. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere

Dyrvik Arkitekter AS

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

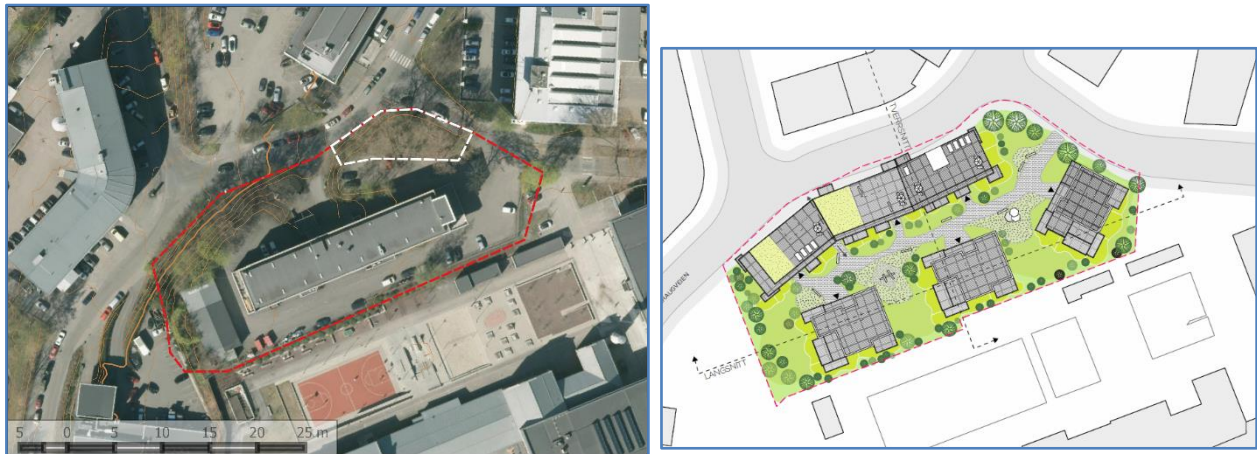
E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Innhold

Bakgrunn	4
Metode.....	4
Naturmangfoldloven	4
Resultater	5
Konsekvenser og avbøtende tiltak	6
Oppsummering/konklusjon	7
Referanser	8

Bakgrunn

BioFokus har på Oppdrag for Dyrvik Arkitekter AS ved Hedda Leivestad kartlagt gamle trær langs Malerhaugveien på Ensjø i Oslo. Prosjektleder for BioFokus har vært Sigve Reiso, som også har hatt kontakt mot oppdragsgiver. Lars Erik Høitomt har stått for feltarbeid og for sammenstilling av dette notatet. Arbeidet er bestilt i forbindelse med omregulering av tomta hvor det kan bli aktuelt å fjerne trær i planområdet. Planområdet er på 5,9 dekar og består i hovedsak av lagerbygninger med tilhørende infrastruktur og tresatte kantsoner på sterkt bearbeidet mark.



Figur 1. Venstre: Rød stiplet linje viser undersøkelsesområdet. Hvit stiplet linje viser området med gamle trær. Høyre: Byggeplan for området fra Dyrvik Arkitekter AS.

Metode

Arbeidet har omfattet kartlegging av områder som er spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (prioriterte naturtyper) etter DN håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007). Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samordne eksisterende kunnskap om området. Befaring av planområdet ble gjennomført 07.11.2016 med et spesielt fokus på de store trærne langs Malerhaugveien. Det ble ikke foretatt noen undersøkelse av feltsjikt i planområdet ettersom bakken var dekket av snø under befaringen. Potensialet for interessante funn i feltsjiktet regnes for øvrig som svært liten.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven (Miljøverndepartementet 2009) legger føringer for hvordan naturens mangfold skal tas hensyn til ved ulike typer planlagte tiltak. Nedenfor er paragraf 8-10 under kap. II (alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk) listet og hver paragraf er kommentert med utgangspunkt i BioFokus sin rolle i planprosjektet.

§ 8.(kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers

utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

- Vitenskapelig kunnskap kan være vanskelig å definere, men BioFokus baserer bl.a. sine vurderinger på den norske rødlisten for truede arter (Henriksen og Hilmo 2015), rødlisten for truede naturtyper (Lindgaard og Henriksen 2011), Artsdatabankens oversikt over alle norske arters utbredelse (Artsdatabanken 2016) og Miljødirektoratet sin oversikt over prioriterte og utvalgte naturtyper, informasjon om vilt, samt prioriterte arter (Miljødirektoratet 2016). I tillegg finnes det store mengder informasjon fra biologiske undersøkelser gjennom flere tiår som vi bruker aktivt i våre vurderinger.
- BioFokus kartlegger artsmangfoldet og dokumenterer dette gjennom Artskart sine løsninger.
- Vi avgrensner og verdivurderer naturtyper i henhold til DN håndbok 13 og beskrivelsessystemet NiN.

§ 9.(føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

- Det vil ikke være mulig i løpet av en enkelt undersøkelse å få en fullstendig oversikt over alle biologiske verdier i et utredningsområde. BioFokus bruker derfor faglig skjønn for å avveie hvor detaljerte undersøkelsene trenger å være, samt bruker vår kunnskap om økologiske sammenhenger ved avgrensning og verdisetting av naturtyper, samt når konsekvensene av konkrete tiltak skal vurderes. Vi angir i rapporten noe om usikkerheten knyttet til registreringene om denne usikkerheten er akseptabel eller ikke. Vi vil foreslå tilleggskartlegginger dersom usikkerheten er for stor.

Resultater

Det ble registrert flere store trær i planområdet langs Malerhaugveien. Trærne ble bestemt til å være en variant av svartpoppel (*Populus nigra*). Svartpoppel er en fremmedart, dvs at arten er ikke hjemmehørende i Norge. Svartpoppel er vurdert til ingen kjent risiko (NK) på svartelista (Gederaas m.fl. 2012) og er dermed en lite truende art. Men med bakgrunn i at dette er en fremmed art, er det i utgangspunktet greit å fjerne trærne såfremt de ikke utgjør et viktig habitat for truede eller sjeldne arter. Under befaringen ble det ikke registrert noen truede arter på trærne og det var også sparsomt med vanlige arter som bristlav (*Parmelia silcata*) og grønn rosettlav (*Phaeophyscia orbicularis*). Det ble også foretatt undersøkelser av en liten kantsone bestående av yngre trær vest i planområdet. Tresjiktet bestod yngre oppslag av svartpoppel med små innslag av spisslønn (*Acer platanoides*) og bjørk (*Betula pubescens*). Det ble heller ikke

registrert spesielle naturverdier i dette området. Det er heller ikke tidligere dokumentert noen sjeldne eller truede arter i planområdet (Artskart 2016).



Figur 2. Eldre trær av svartpoppel langs Malerhaugveien. Foto: Lars Erik Høitomt.

Konsekvenser og avbøtende tiltak

Fjerning av Poppeltrærne langs Malerhaugveien vil mest sannsynlig ikke ha noen særlig negativ konsekvens for det biologiske mangfoldet i området. Det er allikevel tilrådelig som et avbøtende tiltak at trærne erstattes med nyplantede trær et annet egnet sted innenfor planområdet. Ved nyplanting er det svært viktig at det brukes stedegne trær, både for å hindre etablering og mulig spredning av fremmede treslag og for å styrke og fremme biologisk mangfold knyttet til våre stedegne treslag. Eik (*Quercus petrea*), ask (*Fraxinus excelsior*), alm (*Ulmus glabra*) eller lind (*Tilia cordata*, må ikke forveksles med parklind eller storlind) er arter som egner seg godt som prydrær. Disse treslagene blir også gamle og har alle et rikt biologisk mangfold knyttet til seg, da spesielt når de på sikt blir gamle og døende trær. I den sammenheng står gamle eik i en særstilling. Hule- og gamle eiker er en utvalgt naturtype jf. naturmangfoldloven med egen handlingsplan og har en rekke spesialiserte arter knyttet til seg, der flere er sjeldne og rødlistede. Manglende rekruttering er mange steder en kjent utfordring i forvaltningen av denne naturtypen (Direktoratet for naturforvaltning 2012), spesielt er det lite nyplanting av eik i byggesonen i indre Oslofjord, en region der mange flere spesialiserte arter på eik har sin hovedutbredelse.

Manglende rekruttering vil dermed på sikt vil ha en negativ effekt på biologisk mangfold i regionen. Man er avhengig av stor tetthet av trær i alle aldergrupper og nedbrytningsstadier for å ivareta mange av de sjeldne og truede artene som er knyttet til denne naturtypen.

Ved nyplanting av trær i bebyggelse er det svært viktig å ha en langsiktig plan på for å hindre at trærne skaper konflikter i fremtiden og blir skadet eller hugget når de øker i alder og omfang. Her er det viktig å planlegge bebyggelsen slik at trærne blir naturlige element i bebyggelsen, og ikke ender opp som en kime til konflikt med beboere i fremtiden. Trærne bør plantes slik slik at de for eksempel på sikt ikke står i veien for der det er naturlig for beboere å ønske betydelig utsikt eller solinnstråling, eller slik at løvfallet på høsten i minst mulig grad lander i hager eller på veranda. På den måten er størst sannsynlighet for at trærne får stå i fred og ikke skaper unødig konflikt med beboerne på lang sikt. Beskjæring av greiner som et avbøtende tiltak ved konflikt vil alltid være en bedre løsning enn å hugge hele treet. Beskjæring bør allikevel kun gjennomføres hvis det er en reell fare for liv, helse og materielle skader ved nedfall. Det anbefales å legge til rette slik at la døde greiner henge på treet så lenge som mulig og at dødt nedfall bør få ligge hvis mulig. Planter man trær i områder med plassmangel kan ask, alm og lind være gode alternativer til eik ettersom disse egner seg godt til beskjæring/styving. Det er viktig at styving blir utført på riktig måte for at treet ikke skal få større skader. Denne typen beskjæring reduserer høyden og kronevidden på treet og minker risikoen for vindfall. Eldre trær av styvede ask, alm og lind vil også kunne utvikle hulheter på lik linje med eik og spille en viktig rolle for biologisk mangfold i nærmiljøet.

Oppsummering/konklusjon

Det ble ikke registrert noen arter eller naturtyper som etter naturmangfoldloven regnes som truet i denne kartleggingen (Naturmangfoldloven). Området må allikevel regnes som en viktig grønnstruktur i bymiljøet og kan spille en viktig rolle for fugleliv. Det anbefales derfor som et minimum at fremmede treslag i planområdet erstattes med stedegne edelløvtrær, i første rekke anbefales stedegen eik, som plantes og skjøttes med et langsiktig mål om at disse skal bli gamle og ivareta det biologiske mangfoldet i nærområdet på lang sikt. Videre oppfordrer vi til å plante så mange stedegne edelløvtrær som mulig på tomte, gjerne en variasjon av flere treslag hvis det er beste løsning for fremtidig ivaretagelse av disse.

Referanser

Artsdatabanken & GBIF Norge, 2015 Artskart, internettportal for artssøk.
<http://artskart.artsdatabanken.no/Default.aspx>

Direktoratet for Naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper – Verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.

Direktoratet for Naturforvaltning 2012. Handlingsplan for utvalgt naturtype hule eiker. DN-rapport 1-2012.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjeseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*. Artsdatabanken. Trondheim.

Naturmangfoldloven. *Lov av 19. juni 2009 nr. 100*. Hentet fra
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>



BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdsetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>